

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

E-mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

Cc: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
mevr. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
dhr. drs. A. Slob

Datum

26 oktober 2021

Ons Kenmerk

21-157 BvW/IC/aw

Betreft/ Onderwerp

Reactie FNV op de rijksbegroting OCW 2022

Doorkiesnummer

06-33313018

Email contactpersoon

Isabel.coenen@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte dames en heren,

Hierbij ontvangt u het commentaar van de FNV op de Rijksbegroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2022. Het FNV-commentaar bestaat uit de volgende onderdelen: het **onderwijs deel** richt zich op maatregelen om de kwaliteit en arbeidsvoorwaarden in het onderwijs te verbeteren, voldoende bevoegde docenten te kunnen opleiden, de werkdruk te verminderen, kleinere klassen mogelijk te maken en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. Dit zijn belangrijke voorwaarden om daadwerkelijk gelijke kansen te kunnen bevorderen. Voor het detailcommentaar op de onderwijsbegroting verwijzen we naar de AO*b* FNV brief. Onder het kopje **leven lang ontwikkelen** pleit de FNV voor het recht op scholing, ontwikkeling en loopbaanbegeleiding voor alle werkenden en uitkeringsgerechtigden. Daarbij moet het aanbod aansluiten op wat mensen nodig hebben om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken. De FNV-reactie t.a.v. **Cultuur, media en emancipatie** ontvangt u separaat bij de behandeling van het wetgevingstraject over deze onderwerpen.

De FNV pleit voor

- **Structurele investeringen in het onderwijs opdat werken in het onderwijs aantrekkelijker wordt en gelijke kansen worden bevorderd.**
- **Maatregelen om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.**
- **Meer structurele middelen en regie op leven lang ontwikkelen**

Structurele investeringen in het onderwijs opdat werken in het onderwijs aantrekkelijker worden en gelijke kansen worden bevorderd

Gerichte, structurele investeringen zijn hard nodig om de kwaliteit van het onderwijs te behouden en gelijke kansen te bevorderen. Dat is ook de boodschap in het SER-advies gelijke kansen dat in juni 2021 is uitgekomen. De FNV is dan ook zwaar teleurgesteld dat het kabinet niet bereid is om structureel fors in het onderwijs te investeren. Het belangrijkste beleidsvoornemen betreft de extra investering in het Nationaal onderwijsprogramma van eenmalig 8,5 miljard voor alle onderwijssectoren om de achterstanden opgelopen door Covid 19 te kunnen wegwerken. Deze extra investering NPO is echter een tijdelijke impuls waarmee je geen structureel beleid voor de toekomst kunt uitstippelen. Ook is twee- en een half jaar veel te kort, met het risico dat het leidt tot een beleid van vooral pleisters plakken. Dit tijdelijk extra budget zal het Nederlandse onderwijs dan ook niet structureel verbeteren. Om te waarborgen dat het NPO-geld verantwoord wordt besteed, moet het in ieder geval duidelijk en transparant zijn waar het geld aan wordt uitgegeven.

Voorts is de FNV teleurgesteld zijn over de bezuiniging op het hoger onderwijs omdat het kabinet de te korten van het leenstelsel en de problemen bij DUO op het hoger onderwijs verhaalt. Ook laat Nederland €5,6 miljard van het herstellfonds in Europa liggen, waar andere landen vol inzetten op kennis en innovatie. We gaan zoals kennisland verder omlaag terwijl de werkdruk stijgt. Wel vindt de FNV de 500 miljoen om de loonkloof tussen po en vo te dichten, toegezegd tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen een goede eerste stap.

Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en gelijke kansen mogelijk te maken zijn echter structurele investeringen nodig voor alle onderwijssectoren voor het verlagen van de werkdruk, hogere salarissen, betere begeleiding, kleinere klassen, aantrekken van meer leerkrachten en om in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de samenleving en leven lang ontwikkelen. Op deze manier kan pas echt een bijdrage worden geleverd aan het bevorderen van gelijke kansen.

- **1.4 miljard voor het WO**

Alleen al voor het Wetenschappelijk Onderwijs is 1.4 miljard nodig om de achterstand in financiering in te halen en de torenhoge werkdruk bij docenten, wetenschappers en onderwijsondersteunend personeel terug te dringen. De overheid heeft met het Nationaal Programma Onderwijs enige negatieve financiële effecten weten op te vangen. Maar door het uitblijven van een structurele verhoging van het budget zien we nog steeds een verdere terugloop van vrij en onafhankelijk onderzoek. Dit is essentieel voor een innovatief en succesvol wetenschappelijk klimaat. De FNV pleit daarom, net als in het onderzoek van PWC, voor een verhoging van de financiële kaders met €1,4 miljard, waarvan €800 miljoen structureel, €300 miljoen eenmalig en €300 miljoen voor het hbo. Daarmee kunnen vaste banen worden gecreëerd waarmee de kwaliteit van onderwijs en onderzoek kan worden verbeterd.

Maatregelen voor het verbeteren van de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

De FNV is blij dat het kabinet in kader van COVID19 bereid is om extra middelen beschikbaar te stellen voor BBL-plekken en praktijkleren in het mbo. Uitgangspunt daarbij moet zijn dat deze daadwerkelijk leiden een duurzame functie met perspectief. Daarom is het essentieel dat sociale partners waaronder de vakbonden verplicht betrokken worden bij de vormgeving en uitvoering van deze trajecten. Gezien de veranderingen op de arbeidsmarkt is het belangrijk dat deze al deze regelingen structureel onderdeel worden van het overheidsbeleid zodat studenten en volwassenen ook in de toekomst adequaat kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast

is het belangrijk dat financiële belemmeringen voor studenten om te studeren worden weggenomen, begeleiding van studenten wordt verbeterd en discriminatie bij stages en leerwerkplekken fors wordt aangepakt.

De FNV pleit hiertoe voor de volgende maatregelen.

- **Verruim de subsidieregeling praktijkleren en maak deze structureel**

Stel deze subsidie structureel beschikbaar voor de reguliere BBL, maar ook voor verkorte BBL-trajecten, praktijkverklaringen en mbo-certificaten. Daarmee hebben alle studenten en volwassenen die dit nodig hebben toegang tot een passende leerwerkplek van hoge kwaliteit. Voorts moet deze subsidieregeling praktijkleren structureel kunnen meebewegen met het aantal praktijkplekken door een vast bedrag per leerwerkplek te garanderen.

- **Versterk de acties tegen stagediscriminatie**

- Faciliteer een veilige plek waar studenten discriminatie kunnen melden en adequaat worden begeleid.
- Faciliteer onderwijsinstellingen om jongeren daarbij te ondersteunen.
- Faciliteer de SBB om praktijkbegeleiders te trainen en begeleiden bij een inclusieve aanpak.
- Pak bedrijven die stagiaires discrimineren aan.
- Maak stagediscriminatie onderdeel van de totaalaanpak tegen arbeidsmarktdiscriminatie.

- **Stel structureel extra ruimte en middelen voor het publiek bekostigd onderwijs beschikbaar om trajecten voor volwassenen te ontwikkelen**

Deze extra middelen zijn o.a. nodig voor het kunnen aantrekken van bevoegde docenten om deze opleidingen kwalitatief goed te kunnen uitvoeren.

- **Neem financiële belemmeringen bij studenten weg, zodat zij een route kunnen kiezen die bij hen past**

Zo moeten in het mbo moeten alle studenten een Ov-kaart als gift kunnen ontvangen, onafhankelijk van hun niveau en leeftijd. Nu is de Ov-kaart voor niveau 1 en 2 een gift, maar voor niveau 3 en 4 een lening in het kader van de prestatiebeurs. De vraag is hoe realistisch dit is voor 16- en 17-jarigen. Alle mbo-studenten zouden een Ov-kaart als gift moeten kunnen ontvangen, onafhankelijk van hun niveau en leeftijd, zodat studenten niet ontmoedigd worden om te kiezen voor een hoger niveau.

Ook is het belangrijk dat alle studenten een stagevergoeding ontvangen waarin minimaal hun onkosten worden gedekt. Om stapelen mogelijk te maken moet het schakeljaar onderdeel worden van het huidige bekostigingsstelsel van instellingen in het hoger onderwijs. Ook de basisbeurs moet weer worden ingevoerd. Studenten die hier nu al de dupe zijn van het leenstelsel moeten worden gecompenseerd. De investeringen hiervoor zijn extra en mogen niet ten koste gaan van de middelen voor het hoger onderwijs.

- **Maak loopbaanoriëntatie en begeleiding structureel onderdeel van de taken van onderwijsinstellingen in het beroeps- en hoger onderwijs**

Dit is voor alle studenten belangrijk, maar in het bijzonder voor studenten met een niet-westerse migratieachtergrond en jongeren van wie de ouders niet hebben gestudeerd. Studenten en hun ouders hebben behoefte aan ondersteuning bij het maken van loopbaankeuzes en het opbouwen van een netwerk, maar ook eerlijke informatie krijgen over kansen van een opleiding op de arbeidsmarkt.

- **Continueer de subsidie meld en expertisepunt specialistisch vakmanschap na 2022**

Maak de subsidie voor het Meld- en expertisepunt specialistisch vakmanschap van SBB structureel. Dit meldpunt helpt kleine, unieke beroepen om levensvatbaar te blijven, die waardevol zijn voor de Nederlandse economie. De betreffende branches en opleidingen hebben vaak niet de capaciteit om dat zelf te organiseren.

Meer structurele middelen en regie op leven lang ontwikkelen

Het bevorderen van 'eigen regie' is meer dan het beschikbaar stellen van individuele voorzieningen maar bereik je door mensen gericht te faciliteren met een aanbod op maat en ze te ondersteunen om het juiste aanbod te vinden. Het kabinet is voornemens om de huidige fiscale aftrek van scholingsuitgaven vanaf 2022 om te vormen tot een gerichte uitgavenregeling, het STAP-budget (Stimulering Arbeidsmarktpositie). Om te voorkomen dat dit budget ook de mensen bereikt die minder makkelijk scholingsvoorzieningen aanvragen, moet invoering hiervan gepaard gaan met een ondersteunende infrastructuur van laagdrempelige ondersteuning en advies. Vakbonden kunnen hierbij een rol vervullen. Zij ontmoeten mensen op de werkvloer, weten wat mensen nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen, zijn onafhankelijk en staan naast de werkenden. Daarom pleit de FNV voor een sterkere rol van de vakbonden bij de uitvoering van deze activiteiten. Dat blijkt o.a. uit de voorbeelden van projecten met leerambassadeurs.

Daarbij moeten mensen met onvoldoende basisvaardigheden extra worden ondersteunt. Zij worden steeds kwetsbaarder. Dit is extra zichtbaar geworden tijdens Corona, waardoor digitalisering een versnelling heeft gekregen. Het huidige beleid, waaronder NL leert door met een groot aanbod aan online scholing, is volstrekt onvoldoende om deze groep adequaat te kunnen ondersteunen. Zie ook het onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven. Zij hebben een fysiek aanbod en training en begeleiding nodig. Anders dreigen zij uit te vallen terwijl aan de andere kant de vraag naar goed personeel groot is.

De FNV pleit voor de volgende maatregelen

- **Faciliteer vakbonden bij de ondersteuning en begeleiding van mensen om van de juiste ontwikkelmogelijkheden gebruik te maken en stel hiervoor overheidssubsidie beschikbaar.**
- **Investeer structureel in beleid en middelen voor leven lang ontwikkelen waarbij mensen die nog minder van de publiek bekostigd onderwijs extra worden gefaciliteerd.**
- **Faciliteer de toegang tot onafhankelijk advies en ondersteuning door het faciliteren van laagdrempelige regionale adviescentra. In deze centra geven vakbonden vorm aan het**

ondersteunen van werknemers bij scholing en ontwikkeling en werken daarbij samen met andere partijen.

- **Substantiële structurele scholingsbudgetten voor werkzoekenden als onderdeel van het re-integratie traject en ruimhartige mogelijkheden om met behoud van uitkering te kunnen scholen. Stel een arbeidscontract als voorwaarde voor overheidssubsidie voor BBL-trajecten en praktijkleren.**
- **Investeer in een landelijk en betrouwbaar systeem voor het erkennen, valideren en certificeren van skills en eerder opgedane opleidings- en werkervaring**
- **Stel structureel meer middelen beschikbaar voor de aanpak van laaggeletterdheid, waarmee iedereen toegang heeft tot het leren van basisvaardigheden, waarvan de kwaliteit door de overheid wordt geborgd.**

Graag ben ik bereid toelichting te geven in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groet,

Bas van Weegberg, lid dagelijks bestuur FNV

